

KONVENCIJE:

KONVENCIJA O VARSTVU SVETOVNE KULTURNE IN NARAVNE DEDIŠČINE:

- **CILJ:** ugotavljati, zavarovati, predstavljati in prenašati kult.+naravno dediščino sv. pomena bodočim rodovom
- **OBVEZNOSTI:** članice predlagajo lokalitete za vpis na seznam sv. kult.+naravne dediščine
- **MERILA:** **izjemni primeri**-predstavljajo pomembne stop. zemeljske revolucije, **izstopajoči primeri**-predstavljajo znač. bio+eko procese, **vsebujejo** izjemne naravne pojave, pomembne in značilne naravne habitate
- **SLOVENIJA:** škocjanske jame

RAMSARSKA KONVENCIJA(O MOČVIRJIH):

- **CILJI:** zelo široko opredeljuje mokrišča, gl. cilj je zagotavljanje ohranitve vseh mokrišč, predvsem tistih, ki so mednarodnega pomena
- **MOKRIŠČA:** območja močvirja, nizkih barij, šotišč, vode,naravna/umetna, stalna/občasna, tekoča/stoječa voda, sladka/slana
- **OBVEZNOSTI:** vpisati vsaj eno mokrišče, zagotoviti preudarno rabo mokrišč, ne glede na to ali so vpisana, zavarovati mokrišča v naravnih rezervatih, spodbujati mednarodno sodelovanje v zvezi z mokrišči
- **SLOVENIJA:** sečoveljske soline, škocjanske jame

DONAVSKA KONVENCIJA(O VARSTVU IN TRAJNOSTNI RABI REKE DONAVE):

- **CLJI:** dobro ekološko stanje reke, zmanjšanje obremenitve iz točkovnih virov
- **REKA:** teče čez 10 držav, poseben izvir-2 rečici v eno, kmalu po izvriu je plovna, povodje obsega kar ¾ slovenskega površja, izliva se v Črno morje, na nek način tudi slovenska reka
- **POGODBENICE:** si prizadevajo za izboljšanje in varstvo reke

BONSKA KONVENCIJA(O VARSTVU SELITVENIH PROSTO ŽIVEČIH ŽIVALI):

- **CLJI:** ohraniti selitvene vrste
- **OBVEZNOSTI:** sprejem strogih varnostnih ukrepov za ohranitev vrst, ki so na robu izumrtja, sklepanje sporazumov, skupno raziskovanje in spremljanje stanja
- **GLAVATA KARETA:** edini predstavnik svojega rodu, morska velika želva
- **ČRNA ŠTORKLJA:** razširjena po vsem svetu(ljubljansko barje, cerkniško polje)

ALPSKA KONVENCIJA(O VARSTVU ALP):

- **CILJI:** ohranjanje naravnega alpskega ekosistema, promocija trajnostnega razvoja v tem prostoru, zaščita gosp.+kult. interesov prebivalstva
- **SLOVENIJA:** delno vključena že od začetka

BERNSKA KONVENCIJA:

- **CILJI:** ohraniti prosto živeče evropske rast.+živali in njihove habitate, spodbujati meddržavno sodelovanje
- **VRSTE:** dodatek1 – strogo zavarovane R+Ž=prepovedano nabirati, zbirati,... dodatek2 – strogo zavarovane R+Ž=prepovedano namerno ujeti,trgovati, imeti dodatek3 – zavarovane Ž+R=možno uveljaviti posebne varstvene ukrepe

KONVENCIJA O BIOTSKI RAZNOVRSTNOSTI:

- **CILJ:** temeljni pogoj ki mora biti izpolnjen da lahko govorimo o biotski raznovrstnosti je ohranjanje stabilnosti ekosistemov in s tem njihove raznovrstnosti oz. narave v celoti
- **NALOGA:** ugotoviti vrstno sestavo organizmov, ki živijo na njenem območju, prepoznati ogrožene vrste in razglasi območja zavarovane narave
- **DUNAJSKA KONVENCIJA:**

- **CILJI:** varstvo ozonskega plašča
- **Ozon in njegov nastanek:**

- **OZON:** zelo reaktiven plin s kemično formulo O₃, v naravi ga je več plasti(med 19-23 km nad zemeljskim površjem), ozon nas ščiti pred UV žarki. V **stratosferi** nastaja ozon po naravni poti iz običajnih dvo-atomnih molekul O₂. V **troposferi** pa nastaja deloma po naravni poti zaradi razelektritev in občasnih vdorov ozona iz stratosfere, predvsem pa zaradi snovi, ki jih ljudje spuščamo v zrak.
- **OZONSKA LUKNJA:** plast ozona se tanjša zaradi vse večje porabe industrijskih spojin. Skozi to luknjo UV žarki nemoteno prehajajo
- **POSLEDICE OL:** UV sevanje povzroči okvaro dedne zasnove živih organizmov, izumrtje občutljivih organizmov v vodah, večja obolenja s kožnim rakom, okvara oči, padec kvalitete zraka
- **POVEZAVA S TOPLO GREDO:** globalno segrevanje povzroča večje izhlapevanje in vlažnost ozračja zato se ujame več toplote. Končni rezultat je toplejša nižja troposfera in hladnejša stratosfera, s tem prihaja na zemeljsko področje več UV žarkov, ki škodujejo rastlinam. Tem se zmanjša možnost vpivanja CO₂ zato se v večji kol. ohranja v ozračju. Ozračje in površje se še bolj segrevata.
- **POLETNI SMOG:** nastajanje ozona v prizemeljski plasti. Nastaja ob toplih sončnih dnevih pri **gorenju fosilnih goriv**(TE, motorna vozila),ter pri **industrijskih procesih**, pri katerih kot odpadni plini izhajajo ogljikovodik(topila)

BASELSKA KONVENCIJE(O NADZORU UVOZA/IZVOZA NEVARNIH ODPADKOV IN ODSTRANJEVANJA):

- **OBVEZNOSTI DRŽAV:** načelo neposredne bližine(odložiti jih je treba čim bliže kraju nastanka), načelo zmanjševanja odpadkov(proizvodnjo odpadkov na mini), preprečevanje nezakonitega prometa z nevarnimi odpadki, onesnaževanje z njimi
- **NEVARNI ODPADKI:** to so tisti, ki imajo vsaj eno od teh lastnosti: strupene, eksplozivne, korozivne,vnetljive tekoče/trdne snovi, kužne, oksidacijske snovi
- **BASELSKA PREPOVED:** popolna prepoved trgovanja z odpadki

KONVENCIJA O DEZERTIFIKACIJI:

- **CILJI:** boj proti dezertifikaciji in ublažitev posledic suše v državah, ki jo imajo
- **NAČELA:** upoštevati posebne potrebe in razmere prizadetih državah

PESTICIDI:

- To so snovi, ki jih uporabljamo za zatiranje škodljivcev

CILJNA SKUPINA ORGANIZMOV	SKUPINA PESTICIDOV
Glivice, bakterije	Fungicidi
žuželke	Insekticidi
Pleveli	Herbicidi
Pršice	Akarcidi
Glodalvi	Rodenticidi
Polži	limacidi

- **UPORABA:** v glavnem se uporabljajo za povečanje poljedeljske proizvodnje, preprečevanje nekaterih boleznih, javna higiena
- **NEGATIVNE PLATI UPORABE:** ubijanje koristnih organizmov, škodljivci postanejo odporni, onesnaževanje okolja, zastrupljanje pitnih virov
- **ONESNAŽEVANJE:** spiranje z deževnico, če se ne razgradijo povsem ostanejo v npr. zelenjavi, onesnaževanje zraka
- **DOVOLJENA KOL. V VODI:** 0.1 mg/l
- **ČIŠČENJE VODE:** 3 načini: s površinsko aktivni filtri, reverzna osmoza, razplivanje v stolpih s polnili
- **POSLEDICE:** številne oblike raka, levkemija, porušijo hormonsko ravnovesje in normalno delovanje hormonov, razvojne okvare zarodkov, motnje vedenja
- **KARENCA:** obdobje v katerem pesticid razpade. Ponavadi 14 dni

EKOLOŠKA SUKCESIJA:

- **SPLOŠNO:** ES oz. EKOLOŠKO ZAPOREDJE je proces sprememb vrstnega sestava v določenem časovnem obdobju. Smer razvoja gre od preproste organiziranosti v raznovrstno in zapleteno družbo. Teži k vzpostavljanju ravnovesnih razmerij med populacijami in ko je stanje doseženo, pravimo temu KLIMAKS. Vendar idealnega klimaksnega stanja ni, saj se na daljše/krajše časovno obdobje populacije vedno spreminjajo.
- **POTEKAJO NA KOPNEM IN V VODI** – naravno in umetno. Trajanje je odvisno od dolžine razvojnega kroga posameznih vrst
- **PROCES:** začne se z naseljevanjem pionirskih organizmov, ti s svojo dejavnostjo spreminjajo dejavnike in s tem lastne možnosti preživetja
- **PRIMARNA:** je proces osvajanja nenaseljenega področja, ki je bilo poprej čisto brez življenja(po izbruhu vulkana, kamnolomih). Najprej je lišaj, to sožitje alg in gliv omogoča premagovanje pomanjkanja vode in hranilnih snovi. Živalski svet je reven s št. vrst vendar praživali, pršice pomagajo ustvariti 1. tla. V teh tleh vzklijejo mahovi, priselijo se stonoge, strige, iz mrtvih rastl. delov+živ. iztrebkov nastajajo globlja tla. Nastala humusna plast omogoča zasaditev višjih rastlin.
- **SEKUNDARNA:** je obnavljanje stanja po naravni katastrofi(po požaru). Vsi org. niso bili uničeni, preživijo razne trave, semena ter nekatere pred požarom zavarovane živali. Sukcesija se nadaljuje od vmesne stopnje, ker je zemlja že prisotna=**je hitrejša**

DELOVANJE ČISTILNE NAPRAVE:

- **ODPADNE VODE** so vse tiste vode v katerih je povečana kol. snovi, ki se nahajajo v naravni vodi in tiste primesi, ki jih v naravni vodi ni. Samoočiščevalna sposobnost vode ni več mogoča zato so vpeljali umetno čiščenje vode.
- **OBSEGA VEČ STOPENJ:**
  - **1.mehansko čiščenje:** večje delce odstranimo s pomočjo mehanskih filtrirnih naprav. Manjše delce pa izločimo iz odplake z zmanjšanjem pretoka skozi presevalnik, ki pospeši sedimentacijo iz vode izločimo **20-30% odpadkov**
  - **2. biološko čiščenje:** organske in razkrojljive snovi napadejo bakterije in pri delu sodelujejo še praživali in druge živali. Praživali in bakterije se razmnožujejo in družijo nastajajo kosmi. V njih poteka intenzivno razkrojevanje. V mirni vodi se kosmi usedajo in nastaja blato. Za pospeševanje hitrosti mineralizacije (prezračevanje vode) del aktivnega blata vračajo nazaj v biološko čiščenje. Blato ki se nabira v usedalniku pa spravijo v stolpe za gnijte in ga kompostirajo=organsko gnojenje. voda je zdaj **90% čista**
  - **3. kemično čiščenje:** v bio. očiščeni vodi sicer ni organskih odpadkov so pa mnoge hranilne snovi, ki lahko povzročijo v reki ali jezeru razmnoževanje alg in s tem sekundarno populacijo. Popolno očiščenje dosežemo šele s kemičnim čiščenjem, ko odvezamo vodi fosfate, nitrate in druge soli